

רק מטורף מימין או משמאל מייחל למילחמת-אזרחים

מילחמת-אזרחים

היא לא תהיה בגלל סיבה פשוטה, המעוגנת בהגיון. ישראל היא דמוקרטיה. בדמוקרטיה מכריע הרוב. האפשרות של החזרת הגדה הימנית מערבית ורצועת-עזה לערבים, תמורת שלום, לא תתגשם — אלא אם כן הרוב הגדול של האומה הישראלית יתמוך בכך.

הכרעה זו לא תהיה קלה. היא לא תהיה מקרית. יקרה לה ויכוח לאומי, שיגיע לשרשי התודעה הלאומית.

אם ויכוח זה יסתיים בהכרעה האומרת שהשטחים חשובים מן השלום, לא תהיה שום מילחמת-אזרחים. תיווצר מציאות חדשה של שילטון לאומני. יתכן מאוד שהדמוקרטיה ההרמאסטית תיעלם, ובמקומה תבוא דיקטטורה לאומנית-דתית, ואולי אף לאומנית-גזענית נוסח כהנא. מי שלא ישלים עימה יהגר וימצא את מקומו בפוררה חדשה, וימתין שם להקמתה של המדינה היהודית הבאה, בעוד דור או בעוד שמונים דורות.

ואם הוויכוח יסתיים — כפי שאני מאמין — בהכרעה האומרת שהשלום חשוב מכל, ושלמען השלום כדאי להחזיר את השטחים הכבושים לבעליהם — גם אז לא תהיה מילחמת-אזרחים. כי אחרי הכרעה כזאת, תישמט הקרקע מתחת לרגלי המתנחלים. פשרי טו כמשמעותו ותרתי משמע.

כוחם של המתנחלים הוא כגודל התמיכה הציבורית בהם.

כאשר התמיכה נעלמת, גם הכוח ייעלם. כמו שלוליה של מים בחול.

ראינו זאת בחבלי-ימית. ממשלת-ישראל החליטה להחזיר את כל סיני תמורת שלום. הרוב העצום של הציבור תמך בהחלטה זו. יוזמתו הדרמטית של אנוור אל-סאדאת שיכנעה אותו. היתה זאת הכרעה היסטורית, והיא היתה נכונה. היו שהתנגדו להכרעה זו, שהרעישו עולמות, שזעקו חמס ואיימו בנשק. מה קרה להתנגדות זו? היא נעלמה בלא היתה, מפני שלא נמצאה לה תמיכה ציבורית.

היו כמה הצגות. היתה הקומדיה העגומה של מילחמת-הגנות בימית. היתה ההצגה הגרועה של צחי הנגבי וחבר-מרעיו בראש האנדרטה. היתה הפארסה של "המתאבדים" של כהנא בבונוקר.

בסך הכל: אספ. לא כלום. העם החליט כעד השלום, והחלטת העם הגשימה את עצמה אוטומטית. כי שום קבוצה קטנה של סיפוחיסטים אינה יכולה לעשות דבר, מלבד רעש, כאשר יש רוב מאסיבי בעם למען השלום.

מילחמת-אזרחים אינה תופעה שמחליטים עליה. אין היא תלויה ברצונו של פלוגי או אלמוני.

מילחמת-אזרחים מתרחשת כאשר החברה מתפוררת, כאשר נמס המלט המדבק את חלקיה ליישות אחת, כאשר נחלשים ונשברים החישוקים המחזיקים אותה ביחד.

לשון אחר: כאשר היסודות המפרידים גוברים על היסודות המאחדים. חברה כזאת נדונה לכלייה, בצורה זו או אחרת.

אנחנו רחוקים מכך. ישראל אינה לבנון שניה. האומה הישראלית מאוחדת מאד, יותר מרוב אומות העולם. ורעיון מילחמת-האזרחים מעורר סלידה אינסטינקטיבית.

אין זאת אומרת שצריכים להתבונן בשווייץ נפש בתעוועיהם של יחידים וקבוצות. יש בהיסטוריה לגיטימציה לאידיאולוגיה אנטי-דמוקרטית.

אולם אפשר לעשות זאת בלי היסטריה, מתוך ביטחון שכבוא היום, אם יחליט העם להחזיר את השטחים הכבושים תמורת שלום, יפוצו רוב המתנגדים לכל עבר. אם ימצא גרעין שיקריז או על התנגדות מוויינת, יהיה די בכוחות צה"ל כדי לשים לזה קץ מהיר.

בחברת זקן חביב. הוא הצביע על מחנה-הפליטים הסמוך, ובו אלפי נשים וילדים, ואמר: "להרוג את כולם! לא להשאיר מהם שריד וזכר!" בלבנון מוכנים הכל להרוג את הכל, בכל עת, מבלי לרדם על נשים, זקנים וטף. האיש שסיקה אישית על השחיטה במחנות צברה ושאתילא הוא בעת המנהיג הנערץ של הפלאנגות.

שיעים, דרווים, סונים ונוצרים מתחרים זה בזה בשטח זה. במשך עשר שנים הפכו ארץ זבת חלב ודבש לגיהנום של רצח, אונס, הרס וחורבן, למען אלה, ישוע וכל הקדושים.

יש המנסים לאחות את הקרעים. זה כמו לחבר ביחד את שיברי הקליפה של ביצה.

אפשר לומר: "זה הכל טוב ויפה. מניעתה של מילחמת-אזרחים היא מישאלה חסודה. אך האם אפשר למנוע אותה במציאות?"

אני אומר: בהחלט! כן! נכון, בשטחים הכבושים מתארגנות הפלאנגות היהודיות. בכספנו ובפרי-עמלנו הוקמו שם קינים של מטורפים מכל הסוגים — לאומניים ורתיים, מקומיים ומיובאים, משוגעים מן הארץ ומטור רפיסגרים מכל העולם.

נכון, רפאל איתן, וגם קורמיו וירשיו, ציירו קיניטירוף אלה במיטב הנשק, באמתלה של

גוברת בך השינאה לאחייך, שינאה לזהטת שרק היא מאפשרת לך לתפקד ולהמשיך.

אינני יודע אם זהו ההסבר הנכון לתופעה. אבל לגבי התופעה עצמה אין כל ספק: מילחמת-אזרחים אכזריות ונוראות אף ממילחמות-עמים.

מילחמת-האזרחים האמריקאית, לפני יור וסרטים — סרטים ממותקים כמו חלף עם הרוח, וסרטים הרבה יותר מציאותיים, שגם הם מגלים רק טפח מן הוועה.

לכל הדיעות, היתה זאת מילחמה איומה כמויות — מילחמה ארוכה, מתישה, שבה נהגו שני הצדדים באכזריות רבה כלפי שבויים, אוכלוסיה אזרחית ורכוש.

אך מילחמה זו היתה בין שני חבלי-ארץ שונים, למרות שהיו שייכים לאותו העם ולאותה התרבות. שני הצדדים שרו את אותם השירים, התפללו לאותו האלוהים, דיברו את אותה השפה.

זה לא הקטין את ממדי האכזריות, אלא להיפך. משהו מן השינאה שנוצרה אז, לפני חמישה דורות ויותר, עדיין מפעפע בחברה האמריקאית של היום.

לבנידורו, מילחמת-האזרחים בה"א הידיעה

ספרד 1937: חייל רפובליקאי ברגע של מותו

היתה, כמוכן, מילחמת-האזרחים הספרדית, בי שנות ה-30 של מאה זו.

זאת היתה מילחמת-אזרחים אמיתית: אח לחם באח, אב בכך, בעל באשה. אנשים שגדלו באותה הבית, באותו הרחוב, באותה השכונה שחטו איש את רעהו בחימרי שפוכו. למען האידיאל.

יתכן שהיתה זאת אחת המילחמות האכזריות ביותר של המאה ה-20, שידעה מילחמות אכזריות הרבה. כמעט שלא נלקחו בה שבויים. אחרי כל כיבוש נערכה שחיטה. הרפובליקאים שחטו את ה"אדרי" הפאשיסטים, ה"לאומיים" שחטו את ה"אדרי" מים. כל צד ייחס לצד השני את מעשי-הזוועה הנוראים ביותר — וכל האשמות היו נכונות. למי צילצלו הפעמונים? הם צילצלו לעם הספרדי כולו. הוא לא החלים עצל היום מן הטרואמה הזאת.

הדוגמה המיידית, המתירה יוסיום, היא מילחמת-הזרע הלבונית. כולנו ראינו אר תה כמו עינינו.

ישכתי במסיבה עליזה של מישפחה מארונית בג'נייה, מישפחה תרבותית שדיברה בצרפתית על ראסין ומוליר. בסוף הערב אמרו לי, בחיך שובכי: אתם צריכים להיכנס לכיירות המערבית ולשוטט את המוסלמים, אחר-אחרי! התהלכתי בעיירה מיהודימה, ליד צידון,

אני מקנא באנשים המסוגלים לדבר כי חופשיות וברוח עליזה על מילחמת-אזרחים.

אני מקנא בהם, וגם חרד מפניהם. כי כאשר אני חושב על מילחמת-אזרחים, אוחזים בן חיל ורעדה ופיק-בירכים.

כאשר מתנחל כותב בעלון מקומי על הצורך במילחמת-אזרחים, ועל הנכונות לצבור נשק ולהשתמש בו בכוא היום, אני מפפק בשפיות דעתו.

כאשר נער נחמד משמאל מדבר על אפשרות זו, וקורא בצוהלה רוננת להתכונן לקראת אפי שרות זו, אני נחרד — גם אם זה נעשה כתעלול-פירסומת לחינמון.

כל האנשים האלה ששונט אינם יודעים מה הם שחים.

ל מילחמה היא איומה. אנחנו רואים את יומני-הקולנוע הישנים, המראים את חיילי האומות עורכים מיצערי שימחה עם פרוץ מילחמת-העולם הראשונה, ואנחנו יודעים מה קרה להם. רוב הראים ביומנים אלה נהרגו כבר בשבועות הראשונים של המלחמה, שקטלה מיליונים.

סיירת בלבנון ביום הרביעי של המלחמה, בינוי 1982, וראיתי את הכוחות העליונים שנהרו אל זירת הקרבות. כעבור שלוש שנים ראיתי את אותם הכוחות, והם לא היו עליונים כלל וכלל. מילחמה היא עניין של מוות המוני, של הרס בתים, של שכול ויתמות, של כאב ויסורים ואומללות להמונים משני הצדדים.

לכן נראה לי כמטורף כל מי שמדבר בקלות ראש על המילחמה הבאה, כל מי שאינו עושה כל אשר לא ידו כדי להבטיח את השלום. בקש שלום ורפוחי אינה סיסמה יהודית נכונה. והיה מיוזות החיים.

כל זה אמור על מילחמה סתם, בין מדינות ועמים. זה נכון עשרת מונים לגבי מילחמת-אזרחים.

מילחמת-אזרחים היא איומה שכלל ה-פסיכולוגים יכולים להסביר את פשר התופעה הזאת. לנו, ההריוטות, די בלקח הפשוט של נסיון-החיים.

בעל ואשה, הנפרדים אחרי שנים רבות של חיים-בצוותא, שבהן הביאו לעולם ילדים, עולים לפתח שינאה הרדית, העוברת את גבולות הדמי יון. כולנו נתקלנו בתופעות כאלה, והסתכלנו בהן בחלחה.

שבתים, שהקימו ביחד מיפעל והנפרדים בריב, עולמים לררף זה את זה בדבקות הגובלת בשגיעות.

ואילו אחים השונאים זה את זה — שינאתם שחורה משאולית-חתית.

ייל במילחמה, רגילה אינו צריך לשנוא את האויב. הוא משרת את מולדתו, ממלא פקודות, והו.

אחרי פציעתי במילחמת-העצמאות כתבתי מאמר על השינאה, כנגד תיאוריה מסיימת שרווחה אז בעורף. אחרי עשרה חודשים של שרות קרבי כתבתי, על דעת כל חבריי, איננו שונאים לא השינאה היא המעניקה לנו כוח, אלא האהבה. האהבה לארצנו, למישפחתנו, למיפעלנו. אין אנחנו שונאים, ואין לנו צורך בשינאה.

במילחמה, רגילה אתה יורה בכנני-ארסם, שהם דמויות מופשטות, לרוב אינך רואה את האויב. הוא משהו רחוק, מטושטש. אין הוא מופיע כעיניך ככנני-ארסם, שיש לו אשה והורים וילדים. תהום הרובצת בינך ובינו היא המאפשרת לך לירות בו.

כל זה שונה לגמרי במילחמת-אזרחים. כמילחמת-אזרחים אינך יכול להתעלם אף לרגע מן העובדה שהאויב הוא איש כמוך, השכן ממול, אולי בך-מישפחתך. כשאתה יוצא להרוג אותו, כל המעצורים הטיבעיים של האדם מפועלים בקירבך. כפי להתגבר עליהם אתה זקוק לשינאה. ככל שהמילחמה מיסלצתית יותר, כן